

Comentariul operei Rinocerii de Eugen Ionescu - partea a doua

Pe cine reprezinta in primul rand, rinocerii? Pasul lor greoi, cadentat, cornul infipt in varful nasului asemenea unor baionete, tradand agresivitatea culoarea lor verzuie indica limpede fascismul care in urma cu sase decenii a fost infrant cu armele, dar a carei ideologie, ameninta sa se intinda ca o plaga pe trupul civilizatiei, bazandu-se pe aportul unei parti a micii burghezii, fie direct, fie utilizand-o ca o masa de manevra. La semicentenarul de la victoria armata asupra fascismului, Rinocerii lui Eugen Ionescu reprezinta nu numai un grotesc necrolog tragic, comic in acelasi timp, ci si un semnal de alarma impotriva acestei ideologii fasciste. Rasul - la lectura sau reprezentarea piesei - inseamna depasirea disperarii in fata unei posibile redresari a ideologiei fasciste, luciditatea intelegerii primejdiei acestui proces antiuman.

Rinocerii nu sunt - asa cum s-ar putea crede - un simbol, ci o metafora vizuala menita sa dea un echivalent artistic cat mai precis fenomenului social corespunzator, creand o imagine scenica fantastica cu forta sugestiva a monstrilor lui Goya.

Aparitia rinocerilor in piesa lui Eugen Ionescu cunoaste etape succesive distincte: primejdia aparitiei primului rinocer trece neobservata (intre el si celelate personaje nu sunt relatii, ci numai deosebiri); inmultirea rinocerilor face remarcata transformarea unor personaje in rinoceri - transformare care se produce, mai intai in culise, apoi sub ochii spectatorilor. In faza urmatoare, mecanismul producerii rinocerilor devine o forta de soc antiumana punandu-se tot mai mult problema salvagardarii sensului valoric al dezvoltarii societarii omenesti.

In acest proces, se manifesta atat "comicul" acelei parti a micii burghezii care si-a recapatat adevarata aparenta si tragedia aceleiasi paturi sociale care si-a pierdut calitatea umana jucand un rol antisocial si antiuman. "Obsesia" transformarii oamenilor in rinoceri este prezenta in mai toate piesele lui Eugen Ionescu, pretutindeni personajele respective vietuind in virtutea inertiei, incapabile de reactii si involuand catre false acceptiuni asupra valorilor.

"Smith-ii si Martin-ii - observa dramaturgul in Tragedia limbajului - nu mai stiu sa vorbeasca pentru ca nu mai stiu sa gandeasca si nu mai stiu sa gandeasca pentru ca nu mai stiu sa simta, sa se emotioneze. Nu mai au pasiuni. Nu mai stiu sa fie. Ei pot, desigur, deveni, dar vor deveni orice, vor deveni oricine. Ei nu sunt ei, ci-s doar ceilalti, lumea impersonala, lumea interschimbabilului"(in "rinoceri", adaugam noi).